

LBRIS

We know
books
Sfeluța Dan
(coordonator)

Gabriel Pascu
Carmen-Camelia Rădulescu
Ciprian Șandor

Codruța Elena Preda
Dumitru Rus
Dumitru Voicu

GEOGRAFIE

Ghid de pregătire intensivă
pentru examenul de bacalaureat

Editura NOMINA

ARGUMENT.....	3
PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU DISCIPLINA GEOGRAFIE.....	5
MODEL – Examenul național de bacalaureat 2022. Proba E. d) – Geografie.....	7
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE. MODEL – Examenul național de bacalaureat 2022 Proba E. d) Geografie.....	12
EUROPA	15
1. Spațiul european	15
2. Relieful major.....	16
3. Clima.....	25
4. Hidrografie	30
5. Zonele biopedoclimatice	32
7. Harta politică	35
8. Populația și caracteristicile ei geodemografice.....	37
9. Sistemul de orașe.....	39
10. Activitățile economice.....	41
11. Mediul înconjurător și peisaje geografice	47
APLICAȚII	49
ROMÂNIA	72
1. Spațiul românesc	72
2. Unitățile majore de relief.....	73
3. Clima	88
4. Hidrografia	91
5. Învelișul biopedogeografic	96
Corelații biopedoclimatice	98
6. Resursele naturale.....	99
7. Populația și caracteristicile ei geodemografice.....	101
8. Sistemul de așezări	102
9. Activitățile economice.....	105
10. Mediul înconjurător și peisajele geografice.....	113
11. Țările vecine româniei.....	114
APLICAȚII	119
UNIUNEA EUROPEANĂ.....	143
1. Formarea Uniunii Europene și evoluția integrării europene.....	143
2. Caracteristici geografice, politice și economice actuale ale uniunii europene.....	144
3. Studii de caz – principalele state ale uniunii europene	145
4. Celelalte state ale Uniunii Europene	153
APLICAȚIE	160
TESTE PROPUSE.....	163
BAREME DE EVALUARE ȘI DE NOTARE	239

1. SPAȚIUL EUROPEAN

- Suprafața: 10,17 mil. km² – penultimul continent ca suprafață;
- Populația: peste 700 mil. loc. – locul 3 la nivelul continentelor.

Poziția geografică, limitele și țărmurile Europei:

- situată în întregime în Emisfera Nordică, desfășurându-se latitudinal pe circa 4000 km (aproximativ 35°) și longitudinal pe 6000 km (aproximativ 77°);
- formează cu Asia o singură masă continentală (ambele aparținând aceleiași plăci tectonice, denumită placa Euroasiatică); limita dintre Europa și Asia este formată de aliniamentul Munții Ural – fluviul Ural – Marea Caspică și Munții Caucaz;
- poate fi împărțită în Europa continentală (la est) și Europa peninsulară (la vest) de o linie imaginară trasată între Marea Baltică și Marea Neagră;
- este încadrată de Oceanul Arctic la nord, Marea Mediterană și Marea Neagră la sud, Oceanul Atlantic la vest, Munții Ural la est, Munții Caucaz la SE;
- punctele extreme sunt: în nord Capul Nord la 71° 08' lat. N, în sud Capul Marroqui la 36° lat N, în vest Capul Roca la 9° 34' long. V și în est Munții Ural la 67° 30' long. E;
- extremitățile insulare: în nord Arhipelagul Franz Josef (81° 49' lat. N), în sud Insula Creta (34° 55' lat. N), în vest Insula Islanda (24° 32' long. V);
- mările aferente, care înconjoară Europa sunt:
  - în nord: M. Barents, M. Albă, M. Baltică, M. Norvegiei, M. Nordului, M. Măneicii;
  - în sud: M. Mediterană (cu M. Ligurică, M. Tireniană, M. Adriatică, M. Ionică, M. Egee), M. Neagră cu M. Azov, M. Marmara (situată între M. Neagră și M. Mediterană).
- prezintă țărături crestate și variate genetic:
  - principalele articulații ale țărăturilor:
  - *peninsule*: Scandinavia, Iutlanda, Iberică, Italia, Balcanică, Bretagne (Franța), Kola (în nord, Rusia), Pelopones (Grecia), Crimeea (Ucraina);
  - *insule*: Islanda, Arhipelagul Britanic cu insulele Marea Britanie, Irlanda, Hebride, Arhipelagul Azore în Oceanul Atlantic (Portugalia), Arhipelagul Madeira în Oceanul Atlantic (Portugalia), Arhipelagul Canare în Oceanul Atlantic în largul țărăturii Africii, cu principala insulă Tenerife (Spania), Baleare (Spania), Corsica (Franța), Sardinia (Italia), Sicilia (Italia), Creta (Grecia), Malta, Cipru;
  - *golfuri*: Biscaya (Oceanul Atlantic), Botnic, Finic, Riga (toate la Marea Baltică), Lion, Genova (ambele la Marea Mediterană), Odessa (la Marea Neagră);
  - *strâmtoare*: Calais (între continent și insulele britanice), Gibraltar (între Marea Mediterană și Oceanul Atlantic), Bosfor și Dardanele (fac legătura între Marea Neagră și Marea Mediterană).
  - tipuri de țărături:
    - a) *țărături înalte*:
      - cu fiorduri – sunt specifice regiunilor litorale înalte care au fost modelate de ghețari. Fiordurile sunt vechi văi glaciare invadate de apele mării și au aspectul unor golfuri înguste cu pereții înalți și abrupti. Cele mai cunoscute sunt fiordurile norvegiene din vestul Peninsulei Scandinavia.
      - cu riass – s-au format în regiuni de munți vechi sau podișuri ușor înălțate. Se caracterizează prin golfuri ramificate care pătrund adânc în uscat, pe cursul văilor. Se regăsesc în nord-vestul Spaniei, Peninsula Bretagne.

- cu canale sau de tip dalmatin – se dezvoltă în regiunile unde zonele deluroase sau muntoase au structură cutată, culele fiind orientate paralel cu țărmul. Prin avansarea liniei de țărm, văile și depresiunile au devenit canale, între care culmile au rămas ca insule. Astfel de tip se întâlnește de-a lungul țărmului estic al Mării Adriatice.

b) țărmurile joase:

- cu lagune – este caracteristic pentru câmpiile litorale joase. Lagunele sunt lacuri provenite din vechi golfuri închise/barate parțial sau total de cordoane de nisip. Acest tip este bine reprezentat pe țărmul românesc al Mării Negre (Complexul lagunar Razim-Sinoe), pe țărmul Mării Baltice, în nordul Poloniei.

- cu limane – se formează prin bararea gurilor de vărsare ale apelor curgătoare care debușau în mări. Elocvent este pentru acest tip țărmul Mării Negre, aparținător României și Ucrainei.

- cu deltă – se dezvoltă la gurile de vărsare ale unor fluvii, unde platforma litorală este extinsă. Formarea deltei este condiționată de mai mulți factori: existența unei mari cantități de aluviuni transportate de fluviu; lipsa sau slaba acțiune a mareelor; panta redusă a fluviului și a platformei continentale; curenții marini care determină formarea de grinduri; oscilațiile de nivel ale mării. Cunoscute sunt deltele fluviilor Volga, Dunăre, Rhon, Rin, Tibru etc.

- cu estuare – este prezent de-o parte și de alta a gurilor de vărsare larg deschise ale fluviilor, în zone cu marea puternice. La flux curențul mareic se deplasează în amonte, erodând malurile, iar la reflux se retrage, spălând aluviunile și lărgind gura de vărsare. Cunoscute sunt estuarele fluviilor Tamisa, Sena, Elba.

2. RELIEFUL MAJOR

2.1. Trepte și unități morfostructurale

- altitudinal relieful Europei se înscrie între 0 m și 4807 m (Vf. Mont Blanc din Munții Alpi) și dacă se iau în considerare Marea Caspică și Munții Caucaz, se înscrie între –28 m în preajma Mării Caspice și 5642 m (Vf. Elbrus din Munții Caucaz);

- altitudinea medie este de 340 m, doar 1,5% din spațiul european situându-se la peste 2000 m;

- din punct de vedere al **treptelor de relief** predomină relieful cu altitudini reduse: 84-85% câmpii și podișuri joase, sub 500 m altitudine (predominante în centrul și estul continentului) și 15-16% munți și dealuri înalte;

- din punct de vedere tectonic, Europa aparține plăcii Euroasiatice, principalele **unități morfostructurale** fiind:

- unități de platformă precambriene – reprezintă cel mai vechi nucleu continental: Scutul Baltic în nord și Platforma Est-Europeană în est;

- unități de orogen:

- *caledonice* (aparțin orogenezei caledonice) cuprind munții formați la începutul paleozoicului: Munții Scandinaviei, Munții Scoției, Munții Grampiani;

- *hercinice* (aparțin orogenezei hercinice) formate în a doua parte a paleozoicului: Masivul Central Francez, Masivul Renan, Munții Vosgi, Munții Pădurea Neagră, Masivul Hartz, Munții Penini, Munții Cambrieni, Munții Rodopi, Munții Rila, Munții Pirin, Podișul Meseta, Podișul Boemiei, Podișul Ardeni;

- *alpine* (aparținând orogenezei alpine) formate de la sfârșitul cretacului până în cuaternar; cuprind munții înalți, tineri din sudul Europei: Munții Alpi, Munții Pirinei, Munții Sierra Nevada, Munții Carpați, Munții Balcani, Munții Pindului, Munții Dinarici, Munții Caucaz; în cadrul acestui lanț apar și zone sedimentare, mai joase (Câmpia Panonică, Câmpia Română);

- activitatea vulcanică din neogen apare individualizată prin cel mai lung lanț vulcanic stins din Europa, localizat în vestul Carpaților Orientali dar și în Masivul Central Francez;

- vulcanismul actual este prezent în zona mediteraneană: Etna, Vezuviu, Stromboli etc. și în Islanda (vulcanul Heckla);

- relieful major este alcătuit din:

- munți (masivele cristaline caledonice – Munții Scandinaviei, Munții Scoției, Munții Cambrieni, din Țara Galilor; munții joși și podișurile hercinice care ocupă o fâșie centrală discontinuă de-a lungul continentului, din Peninsula Iberică până în Munții Ural; munții tineri ce aparțin sistemului alpino-carpatic);
- dealuri și podișuri extinse în centrul și estul continentului, cu altitudini între 300 – 800 m și geneză diferită;
- câmpii – peste 50% din suprafața Europei; au altitudini sub 250 m.

2.2. Tipuri genetice de relief

Tipuri genetice de relief	Agenți și procese predominante	Forme de relief tipice	Areale reprezentative
Relief glaciar montan cuaternar	▫ acțiunea de eroziune a ghețarilor cuaternari	~ circuri glaciare ~ văi glaciare ~ custuri, praguri, morene	la altitudini de peste 1800 m (pirenean, alpin, caucazian)
Relief glaciar montan actual (ghețari actuali)	▫ acțiunea de eroziune și acumulare glaciară	~ circuri glaciare ~ văi glaciare ~ custuri, praguri, morene	la altitudini de peste 3000 m (M. Alpi, M. Caucaz etc.)
Relief glaciar continental	▫ acțiunea de eroziune și acumulare a calotei glaciare care a acoperit nordul Europei, până la aprox. 50° lat N	~ morene ~ depresiuni	în nordul continentului, Câmpia Nord – Europeană
Relief de modelare policiclică	▫ acțiunea agenților modelatori externi în timp foarte îndelungat	~ platforme de eroziune/ suprafețe de nivelare ~ peneplene ~ pediplene	prezente în masivele vechi, sub formă de peneplene fragmentate și înălțate la diferite altitudini și în munții sistemului alpin, sub formă de nivele de creste sau platouri
Relief vulcanic	▫ acțiunea de construcție a reliefului datorită activității vulcanice din neogen și actuale ▫ eroziunea subaeriană exercitată	~ conuri vulcanice ~ cratere vulcanice	platourile vulcanice din Islanda Vulcanii activi din cuaternar – Vezuviu, Etna

Tipuri genetice de relief	Agenți și procese predominante	Forme de relief tipice	Areale reprezentative
<p>Relief petrografic Cuprinde:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Relief carstic</i> ▪ <i>Relief dezvoltat pe conglomerate</i> ▪ <i>Relief dezvoltat pe șisturi cristaline, pe granite</i> ▪ <i>Relief dezvoltat pe nisipuri</i> ▪ <i>Relief dezvoltat pe loess și depozite loessoide</i> 	<p>asupra rocilor vulcanice</p> <p>▫ influența caracteristicilor rocilor asupra eroziunii</p> <ul style="list-style-type: none"> - acțiunea de dizolvare exercitată de apa încărcată cu dioxid de carbon - acțiunea de eroziune diferențială asupra conglomeratelor - acțiunea de eroziune a agenților externi - acțiunea de eroziune și acumulare eoliană - tasare și sufoziune 	<p>~ platouri vulcanice ~ văi</p> <p>~ la exterior (exocarst): platouri calcaroase, câmpuri de lapiezuri, doline, chei</p> <p>~ la interior (endocarst): peșteri, avene</p> <p>~ poduri interfluviale netede</p> <p>~ stânci cu forme deosebite de babe, sfîncși, coloane</p> <p>~ forme greoaie, masive, abrupturi, coloane verticale</p> <p>~ dune de nisip ~ depresii eoliene</p> <p>~ pe interfluvii: crovuri, găvane ~ în interior: hrube, tunele de sufoziune</p>	<p>Podișul Karst (Slovenia), Munții Alpi (cea mai lungă peșteră din lume – Holloch), Meseta Spaniolă</p> <p>Alpi, M. Pirinei, M. Apenini etc.</p> <p>câmpuri de dune în SV Franței, Câmpia Mării Caspice M.</p> <p>areale cu roci specifice</p>
<p>Relief structural Cuprinde:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Relief cutat</i> ▪ <i>Relief în structură faliată</i> ▪ <i>Relief monoclinal</i> 	<p>▫ influența structurii asupra proceselor morfogenetice</p>	<p>~ culme de anticlinal ~ văi de sinclinal ~ sinclinale suspendate ~ văi de anticlinal</p> <p>~ horsturi, grabene ~ aliniamente de abrupturi în trepte ~ cueste ~ văi structurale (consecvente, subsecvente, obsecvente)</p>	<p>sistemul alpino-carpatic</p> <p>sistemul alpino-carpatic</p> <p>regiunile deluroase</p>

Tipuri genetice de relief	Agenți și procese predominante	Forme de relief tipice	Areale reprezentative
Relief de pluviodenudare	▫ acțiunea apei din precipitații (difuză sau organizată)	~ organisme torențiale ~ ogașe ~ ravene	regiunile deluroase
Glacisuri și pedimente	▫ retragerea versanților datorită pluviodenudării	~ glacis ~ pedimente ~ câmpii de glacis	Europa sudică
Piemonturi	▫ eroziunea și acumularea torențială la baza unor regiuni mai înalte	~ interfluvii piemontane ~ platouri ~ câmpii piemontane	nordul Munților Pirinei, regiunea Piemont din N Italiei
Relief fluvial	▫ acțiunea de eroziune, transport, acumulare a organismelor fluviale	~ forme de eroziune: lunci, terase, văi ~ forme de acumulare: câmpii de acumulare, limane fluviale	luncile largi și terasele din lungul văilor intramontane/ intradeluroase din zona Europei Sudice și Centrale
Relief fluvio-maritim	▫ acțiunea comună a acumulării fluviale și marine	~ delta ~ grinduri maritime ~ limane fluvio-marine	Delta Volgăi Estuare – Elba, Tamisa
Relief litoral (maritim)	▫ eroziunea și acumularea marină	~ faleza ~ plaja ~ lagune ~ limane	țărmurile cu fiorduri în N, cu riass în NV Franței, Marea Britanie, dalmatic în V Croatiei
Relief submarin	▫ eroziunea și acumularea submarină	~ platforma continentală	

2.3. Unitățile majore de relief

Unitățile majore ale reliefului Europei se diferențiază după aspectul exterior (altitudine, petrografie, fragmentare, înclinare) și după dimensiuni (suprafață și orientare).

Principalele unități de relief sunt:

MUNȚII:

▪ Munții Scandinaviei/Alpii Scandinaviei:

- situați în Norvegia și vestul Suediei;
- formați în timpul orogenezei caledonice și ulterior ridicați pe verticală în orogeneza alpină;
- lanț montan cu altitudinile maxime peste 2000 m (au fost niveლაți prin eroziune dar și înălțați de mișcările tectonice alpine);
- cu ghețari montani actuali în zonele cele mai înalte; relief glaciar; aspect de platouri create de calota glaciară și văi care prezintă spre ocean versanți abrupti, formând **fiorduri** (prin transformarea văilor sub acțiunea succesivă a ghețarilor și a apei mării).

▪ **Munții Grampiani:**

- situați în nordul Marii Britanii;
- formați din roci dure, structurile aparținând orogenezei caledoniene;
- altitudinea maximă sub 1500 m (1343 m, vf. Ben Nevis, cea mai mare altitudine din Marea Britanie).

▪ **Munții Penini:**

- lanț montan situat în Marea Britanie;
- munți vechi, structurile caledonice și hercinice fiind puternic faliat și erodate;
- altitudinile maxime nu depășesc 900 m;
- masive joase cu aspect de podiș în partea lor centrală; relief carstic.

▪ **Munții Cambrieni:**

- situați în SV Marii Britanii;
- munți vechi, cu structuri caledonice și hercinice.

▪ **Munții Pirinei:**

- situați în estul Peninsulei Iberice, formând granița dintre Spania și Franța;
- formați în timpul orogenezei alpine;
- altitudinile maxime depășesc 3000 m;
- foarte masivi; relief glaciatic cu circuri și creste glaciare (ghețari de tip pirinean fără văi glaciare).

▪ **Munții Sierra Nevada:**

- situați în sudul Spaniei;
- formați în orogeneza alpină;
- altitudini peste 3000 m.

▪ **Munții Alpi:**

- lanț montan cu o lungime de 1200 km;
- se desfășoară sub forma unui arc, între litoralul Mării Ligurice și Depresiunea Panonică;
- formați în timpul orogenezei alpine;
- altitudini ridicate, peste 4000 m (max. în Vf. Mont Blanc, 4807 m);
- formați din șisturi cristaline și pe alocuri calcare, dolomite etc.; masivitate ridicată;
- cu ghețari montani actuali, de tip alpin; extins relief glaciatic; în est, pe calcare și dolomite un relief carstic;
- reprezintă una din cele mai importante regiuni turistice din lume, cu stațiuni renumite: Chamonix (Franța, lângă Mont Blanc), Davos (Elveția), Innsbruck (Austria) etc.

▪ **Munții Apenini:**

- lanț montan situat în Peninsula Italică, prelungindu-se peste strâmtoarea Messina și în nordul Insulei Sicilia;
- formați în timpul orogenezei alpine;
- altitudinile maxime ating în partea centrală peste 2900 m (2914 m, vf. Gran Sasso);
- în nord afectați de alunecări de teren;
- cu vulcani activi (Etna în Sicilia, Vezuviu lângă Napoli) și stinși în craterile cărora s-au format lacuri vulcanice.

▪ **Munții Alpii Dinarici/Dalmatici:**

- situați în NV Peninsulei Balcanice, de-a lungul litoralului Mării Adriatice, pe teritoriul țărilor: Croația, Bosnia și Herțegovina, și mai puțin în Slovenia și Muntenegru;
- formați în timpul orogenezei alpine;
- altitudinile maxime depășesc 2500 m;
- alcătuiți din șisturi cristaline, calcare, fliș; dezvoltat relief carstic;

- spre Marea Adriatică au format țărmul de tip dalmatin.
- **Munții Carpați:**
  - lanț montan extins între Bazinul Vienei (Depresiunea Panonică) și Valea Timokului;
  - se desfășoară pe teritoriul statelor Slovacia (M-ții Tatra), Polonia, Ucraina, România, Serbia având un traseu sinuos;
  - formați în timpul orogenezei alpine;
  - altitudini mai reduse decât Munții Alpi, maxima în Vf. Gerlachovka, 2655 m din Munții Tatra;
  - alcătuiți din șisturi cristaline, calcare, fliș;
  - mai fragmentați decât Munții Alpi, având numeroase depresiuni, culoare de vale;
  - relief glaciuar, relief carstic, suprafețe de eroziune, relief vulcanic etc.
- **Munții Balcani/Stara Planina:**
  - situați în Peninsula Balcanică (Bulgaria), în continuarea arcului carpatic;
  - formați în timpul orogenezei alpine;
  - altitudinile maxime depășesc ușor 2300 m;
  - alcătuiți din șisturi cristaline, calcare, fliș;
- **Munții Rodopi:**
  - situați în cea mai mare parte în sudul Bulgariei;
  - formați în timpul orogenezei hercinice și înălțați ulterior în orogeneza alpină;
  - altitudinea maximă depășește 2000 m.
- **Munții Rila:**
  - situați în SV Bulgariei;
  - formați în timpul orogenezei hercinice și înălțați ulterior în orogeneza alpină;
  - reprezintă cel mai înalt lanț muntos din Peninsula Balcanică, altitudinea maximă depășind 2900 m.
- **Munții Pindului:**
  - reprezintă continuarea Alpilor Dinarici din Peninsula Balcanică, ocupând cea mai mare parte din Grecia;
  - formați în timpul orogenezei alpine;
  - altitudinea maximă depășește 2900 m spre Marea Egee, în Muntele Olimp (2917 m);
  - alcătuiți din calcare, roci cristaline, fliș;
  - relief ruiniform; relief carstic.
- **Munții Caucaz:**
  - situați în sud-estul Europei;
  - formați în orogeneza alpină;
  - altitudinea maximă în Vf. Elbrus, 5642 m, cea mai mare din Europa;
  - alcătuiți din granite, roci vulcanice, calcare și conglomerate;
  - cu relief glaciuar pleistocen și actual.
- **Masivul Central Francez:**
  - situat în centrul Franței;
  - munți formați în orogeneza hercinică;
  - altitudinea maximă nu depășește 2000 m (1886 m, Vf. Mt. Doré);
  - cu relief vulcanic puternic erodat în partea centrală și nordică, relief carstic cu doline și chei în sud și sud-vest și relief pe structură faliată cu grabene.
- **Munții Jura:**
  - lanț muntos, extins pe teritoriile Franței, Elveției și Germaniei;
  - formați în orogeneza hercinică.

- altitudinea maximă nu depășește 2000 m;
- au straturile de rocă dispuse în cute regulate, paralele și o structură ce a dat naștere reliefului de tip jurasian;

- formați din calcare, cu extins relief carstic.

- **Munții Vosgi:**

- situați în vestul Franței;
- formați în orogeneza hercinică;
- altitudinea maximă sub 1500 m; puternic erodați.

- **Munții Pădurea Neagră:**

- situați în SV Germaniei;
- formați în timpul orogenezei hercinice;
- altitudinea maximă sub 1500 m; puternic erodați.

Munții Vosgi – Pădurea Neagră reprezentau, până la formarea marelui graben al Rinului, o singură masă montană, un bloc unitar granitic.

- **Masivul Șistos Renan:**

- situat în vestul Germaniei;
- se desfășoară pe direcția V-E;
- format în orogeneza hercinică;
- altitudinile reduse, în medie 600-800 m;
- fragmentat de Valea Rinului;
- cu relief vulcanic; în craterile vulcanice din regiunea Eiffel sunt lacuri de crater numite maare.

- **Munții Pădurea Thuringiei:**

- situați în Germania;
- formați în orogeneza hercinică;
- altitudinile sub 1000 m.

- **Munții Hartz:**

- situați în Germania;
- formați în orogeneza hercinică;
- altitudinile maxime depășesc ușor 1000 m.
- erodați, cu aspect de platou.

- **Munții Urali:**

- cel mai lung lanț montan din Europa (peste 2000 km), care formează o parte din limita naturală dintre Europa și Asia;

- formați în timpul orogenezei hercinice;
- orientați pe direcția N-S;
- altitudinea maximă nu depășește 2000 m (1894 m, Vf. Narodnaia);
- puternic erodați, cu aspect de dealuri.

- **Meseta Spaniolă:**

- situată în Peninsula Iberică (Spania);
- formată în orogeneza hercinică;
- relieful este alcătuit din podișuri (600-1000 m) numite *mesetas*, din platouri vălurite, pietroase și culmi numite *sierre/cordilere* apărute în urma reinălțării unor blocuri cristaline hercinice în orogeneza alpină;

- sierele au relief glaciatic.

PODIȘURI:

- **Podișul Suediei (Podișul Norrland):**

- dezvoltat pe formațiuni precambriene, aparținând celui mai vechi nucleu continental;

- cu aspect colinar datorită acumulărilor morenaice;

- modelat de calota glaciară cuaternară.

- **Podișul Finlandei:**

- dezvoltat pe formațiuni precambriene, aparținând celui mai vechi nucleu continental;

- cu aspect colinar datorită acumulărilor morenaice;

- altitudinea maximă sub 1500 m;

- modelat de calota glaciară cuaternară.

- **Podișul Karst:**

- situat în Slovenia, în nordul Alpilor Dinarici; cu extinse forme carstice.

- **Podișul Ardeni:**

- situat în cea mai mare parte pe teritoriul Belgiei, dar se extinde și în Franța și Luxemburg;

- format în orogeneza hercinică, reprezentând vechi munți puternic erodați;

- altitudinile actuale sunt reduse: 600-700 m.

- **Podișul Bavariei:**

- situat în Germania;

- s-a format din materialele aduse de râuri din Munții Alpi și depuse la poalele acestora.

- **Podișul Boemiei:**

- situat în Cehia;

- încadrat de Colinele Ceho-Morave, Munții Metaliferi, Munții Sudeti;

- format în orogeneza hercinică și afectat tectonic de mișcările alpine;

- altitudini reduse (343 m).

- **Podișul Volâno-Podolic:**

- situat în Ucraina;

- format pe structurile precambriene ale Platformei Est-Europene;

- altitudini reduse (350-450 m).

- **Podișul Valdai:**

- situat în Rusia;

- format pe structurile precambriene ale Platformei Est-Europene;

- altitudini reduse (343 m).

- **Podișul Rusiei Centrale:**

- situat în Rusia;

- format pe structurile precambriene ale Platformei Est-Europene;

- altitudini reduse (250 m).

- **Colinele Pomeraniei și Colinele Mazuriei:**

- situate în Polonia;

- mari acumulări de morene depuse de ghețarii de calotă pleistoceni, cu aspect de coline.

CÂMPII:

- **Câmpia Nord-Europeană:**

- din Olanda până în Polonia;

- face parte dintr-o arie de subsidență care se continuă sub apele Mării Nordului și Mării Baltice;

- reprezintă o câmpie de acumulare fluvio-glaciară, puternic modelată de calota cuaternară, cu câmpuri de morene și sandre;

- larg vălurită, acoperită cu loess;

- fragmentată de multe râuri care se varsă în Marea Nordului prin estuare și la Marea Baltică în limane;

- cea mai extinsă diviziune a sa este Câmpia Germano-Poloneză, care prezintă altitudini sub 200 m și o înclinare de la E la V; este străbătută de șiruri de coline morenice (Colinele Pomeraniei și Colinele Mazuriei – Polonia).

▪ **Câmpia Est-Europeană:**

- a doua câmpie din lume ca suprafață (circa 4 mil. km²), după Câmpia Amazonului;
- are aspectul unei depresiuni alungite, desfășurată între Oceanul Arctic (N) și zona Mării Caspice (S);
- deși are aspectul general al unei câmpii, prin sedimentele acumulate, apare ca o asocieră de câmpii joase, câmpii colinare și podișuri vechi (Pod. Volgăi, Pod. Rusiei Centrale);
- s-a format pe un fundament precambrian (din șisturi cristaline și granite) aparținând Platformei Est-Europene, acoperit de depozite sedimentare modelate de calota glaciară pleistocenă;
- are altitudini sub 200 m, exceptând regiunile mai înalte ale podișurilor Valdai (343 m), Volgăi (367 m), Rusiei Centrale (250 m) și ale Colinelor Timan (463 m);
- străbătută spre nord de râuri care se varsă în Oceanul Arctic (Dvina, Pecioara) și în sud de Volga.

▪ **Câmpia Padului:**

- situată în nordul Italiei, fiind traversată de fluviul Pad;
- reprezintă o câmpie piemontană, de acumulare fluvială, formându-se prin colmatarea cu sedimentele cărate de râurile din Alpi a unui vechi golf al Mării Adriatice;
- altitudini reduse (sub 100 m), mai ridicate la contactul cu munții (300-500 m).

▪ **Câmpia Panonică/Depresiunea Panonică:**

- extinsă pe teritoriul Ungariei, Croației, Serbiei, situată între M-ții Dinarici, M-ții Alpi și M-ții Carpați;
- reprezintă o câmpie de acumulare fluvială, formată prin umplerea bazinului tectonic cu sedimentar neozoic;
- prezintă un fundament faliat și căzut în trepte, deasupra sa dezvoltându-se zone mai joase (sub 150 m) și sectoare mai înalte (150-300 m), dominate de masive cristaline și munți insulari.

▪ **Câmpia Română:**

- se desfășoară în lungul Dunării;
- apare genetic sub forma unor fâșii longitudinale, paralele, reprezentate de Lunca Dunării, terasele Dunării, câmpii tabulare (acoperite de loess), câmpii de subsidență, câmpii piemontane (în N);
- altitudinile sunt cuprinse între 10-12 m și 300 m.

▪ **Câmpia Finlandei:**

- dezvoltată pe structuri vechi, precambriene;
- relief ondulat.

▪ **Câmpia Flandrei:**

- situată în Belgia;
- formată din acumulări de origine glaciară.

▪ **Alte câmpii:** C. Sileziei (Polonia, pe Odra), C. Andaluziei (Spania, pe Guadalquivir, câmpie fluvială), C. Aragonului (Spania, pe Ebru, câmpie fluvio-lacustră), C. Acvitaniei (Franța, pe Garonne, câmpie fluvială).

▪ **Câmpii litorale:** spre Oc. Atlantic, în nordul M. Negre, în jurul M. Caspice (C. Precaspică).